UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundißimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

20. Idem ostenditur ex illis August. & Hieronymi locis, ubi ex professo de gratia ad singulos actus necessaria disputatur cum Pelagio: & ex ipsa profeßione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

Visual Library

bonum actionis, ſermonis, cogitationis ADIVTA. Et libro de correptione & gratia: *Qua ſola (gratia) homines liberantur à malo, & ſine qua nullum prorſus ſive cogitando, ſive volendo & amando, ſive agendo faciunt bonum.* Quam gratiam ſtatim explicat eſſe *inſpirationem bonæ voluntatis atque operis*, quam orando pro Corinthiis poſcebat Apoſtolus.

Lib. de Corr. & grat. c. 2.

Porrò quia iſtud jam liberatæ voluntatis adjutorium voluntatem in actus bonos dirigit, regit, atque agit, hinc aliquando ab Auguſtino vocatur adjutorium quo voluntas liberatur ac regitur, ut illud ſic evidentiſſimè ab habitualiter inhærente ac liberante qualitate ſecerneret. Nimis enim perſpicuum eſt, non eſſe juſtitiam inhærentem, quâ voluntas à Deo regitur: *Defendens*, inquit, *gratiam qua natura liberatur ac regitur.* Quod libro de gratia & libero arbitrio aliis verbis dicit: *Bonas voluntates Deus per gratiam facit ex malis,* B *& a ſe factas bonas in actus bonos & in æternam dirigit vitam:* Et illis, gratia, *qua voluntas ex mala mutatur in bonam, & cum bona fuerit adjuvatur.* Hanc autem rectricem in ſingulis actibus eum regere & adjuvare locis aliis perſpicuè docet. Cùm enim Pelagius dixiſſet *omnes propriâ voluntate regi*, vehementer adverſus eum Auguſtinus inſurgit: *Procul dubio plus eſt agi quam regi. Qui enim regitur aliquid agit, & à Deo regitur ut rectè agat. Qui autem agitur, agere aliquid ipſe vix intelligitur. Et tamen tantum præſtat voluntatibus noſtris gratia Salvatoris, ut non dubitet Apoſtolus dicere. Quotquot Spiritu Dei aguntur, hi filii Dei ſunt. Nec aliquid in nobis libera voluntas melius agere poteſt, quam ut illi ſe agenda commendet, qui malè agere non poteſt: & hoc cùm fecerit ab illo ſe ut faceret adjutam non dubitet, cui dicitur in Pſalmo: Deus meus miſericordia ejus præveniet me.* Et continuò oſten- C dit ex Salomone eum non auſum fuiſſe ſe regendum ſibi committere, ſed *optavi*, id eſt, *oravi & datus eſt mihi ſenſus; & invocavi, & venit in me Spiritus ſapientiæ. Hoc*, inquit, *Spiritu, non viribus propriæ voluntatis reguntur & aguntur, qui ſunt filii Dei.* Et ut intelligas in ſingulis actibus bonis hoc regimen, per actualem & extrinſecus illabentem gratiam, Deum arbitrio voluntatis impendere, de propoſita homini electione mali ac boni, ut eligat quod

Lib. 2. retract. c. 42.

Lib. de grat. & lib. arb. c. 20.

Lib. de geſtis Pelag. c. 3.

A placuerit, ita loquitur: *Si ad ignem manum mittit, & malum ac mors ei placet, id voluntas hominis operatur: ſi autem bonum ac vitam diligit, non ſolum voluntas id agit, ſed divinitùs adjuvatur. Sufficit enim ſibi oculus ad non videndum, hoc eſt ad tenebras; ad videndum verò lumine ſuo, non ſibi ſufficit, niſi illi extrinſecus adjutorium clari luminis præbeatur.* Et inferius ipſe Pelagius damnationis timore confitetur, quod *arbitrio eligenti bona Deus eſſet adjutor, peccans verò eſſet in culpa, ad hoc ſibi ſufficiente propriâ voluntate.* Cui ſtatim ſubjungit Auguſtinus: *Ac per hoc Deus regit, quibus adjutor eſt, eligentibus bona. Et ideo benè regunt, quicquid regunt, quoniam ipſi reguntur à bono.* Nihil profectò manifeſtius dici poſſet ut actualis gratiæ neceſſitatem ad ſingulos actus bonos commendaret. Nam & ipſa rectio voluntatis quâ à Deo *regitur & agitur*, actualem Dei motionem impulſumque ſonat, ac talem ſonat, ut *vix agere* voluntas *aliquid intelligatur*: & *luminis extrinſecus* oculis illabenti comparatur, & ita ſine illo nihil voluntas agere poſſe, ut nec oculus ſine lumine videre poſſe decernitur. Et ideo benè homines regere, *quicquid* regunt eligendo bonum, quoniam *reguntur* à bono.

Ibidem.

Aliquando ſic adjutorium iſtud à gratia liberationis ſeu juſtificationis diſtinguitur, ut vocetur *gratia, qua à noſtris malis meritis liberamur, & per quam bona merita comparamus.* Vbi quidem gratia tam qua liberamur, quam qua merita comparamus, utraque eſt actualis, tanquam principium quo tum libertas ſeu gratia formalis & habitualis liberationis, tum merita conferuntur. Sed tamen ipſa gratia liberationis formalis, multum à gratia meritum conferente diſcrepat. Illa quippe habitualis eſt charitas, iſta actualis inſpiratio bonæ volitionis atque operis meritorii: quæ tunc datur quando aliquod meritum datur. Iuxta illud Auguſtini breviſſimum ſed præciſum: *Quibus* Scripturis *commendatur vera Dei gratia, hoc eſt, quæ non ſecundum merita datur,* SED DAT MERITA IPSA CVM DATVR, *quia prævenit hominis voluntatem bonam, nec eam in cujuſpiam invenit corde, ſed facit.* Ex qua radice naſcitur, quod ſuperius tot ejus documentis aſſeruimus, ſingula hominis merita eſſe *dona* Dei; quia gratia dat merita ipſa cùm datur.

Epiſt. 107. ad Vitalem.

CAPVT XX.

Idem oſtenditur ex illis Auguſtini & Hieronymi locis, ubi ex profeſſo de gratia ad ſingulos actus neceſſaria diſputatur cum Pelagio: & ex ipſa profeſſione.

EX hac doctrina ſibi undique conſonante manifeſtè conſtare puto, & Auguſtinum, & Pontifices, & Concilia, & ipſam totam Eccleſiam, non aliter intellexiſſe fidem ſuam, qua *gartiam Dei, & ad-* A *jutorium ad ſingulos actus dari* ſanxerant, ut ſupra vidimus, quam quod vera & actualis Dei motio & ſuavitas cordis, quæ magno gemitu à ſanctis & juſtis aſſiduè invocatur, à Spiritu ſancto infundi debeat, quâ *paternâ inſpiratione*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſpiratione juxta Patres Africanos, *ſuorum* A *ipſe tangat corda fidelium, ut boni aliquid agant:* atque ita in bonis *quibuſque voluntatis humanæ ſingulis motibus*, illius auxilium actuale credamus. Quod quamvis in ſuperioribus ſatis egimus: operæ pretium eſt tamen ſigillatim, & Auguſtini & Hieronymi, & ipſius denique Pelagii atteſtatione firmare ex illis ipſis locis, ubi iſta propoſitio ſuis propriis terminis concepta tractatur. Itaque cùm Pelagius in Synodo Palæſtina damnaſſet eos tanquam

Lib. de geſtis Pelag. c. 14.

hæreticos, qui dicerent *gratiam Dei & adjutorium non ad ſingulos actus dari, ſed in libero arbitrio eſſe, vel in lege atque doctrina*, Auguſtinus iſtam hæreſis damnationem explicans oſtendit fusè, non aliam gratiã & adjutorium à Pelagio intelligi potuiſſe, quam quod per ſingulos actus à Spiritu actualiter hominem regente confertur. Dicit enim *ſatis evidenter apparere* quod illam gratiam dixerit *quæ in Chriſti Ec-* B *cleſia prædicatur.* Et quænam iſta deprædicata gratia? *quæ ſubminiſtratione ſancti Spiritus datur, ut ad noſtros actus ſingulos adjuvemur.* Et quænam adhuc iſta? *Unde & oramus ſemper adjutorium opportunum, ne inferamur in tentationem.* Dic adhuc clarius Auguſtine: *Quid ergo reſtat niſi ut eam intelligat Pelagius gratiam, quam dicit Apoſtolus ſubminiſtratione Spiritus ſancti dari? de qua dicit Dominus, Nolite cogitare quomodo aut quid loquamini; dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini: non enim vos eſtis qui loquimini, ſed Spiritus Patris qui loquitur in vobis.* Dic adhuc evidentius, ne homines pro ſuis ſuſpicionibus decertantes, habitualem gratiam, quam omnes juſti habent, ſomnient: *Profectò Dei gratia vel adjutorium ad ſingulos actus datur, excepto libero arbitrio, vel lege atque doctrinâ; ac per hoc per ſingulos actus à Deo regimur, quando rectè agimus: nec fruſtra orantes dicimus: itinera mea dirige ſecundum verbum tuum, ne dominetur* C *mihi omnis iniquitas.* Quis hic jam audeat, gratias juſtorum habituales, pro Dei gratia qua juvamur obtrudere, niſi qui fidem Eccleſiæ adulteratam velit. Non enim gratia habitualis eſt illa *quæ in Chriſti Eccleſia* tanquam actuum ſingulorum adjutorium *prædicatur*, ſed ab auctoribus quibuſdam nimis Ariſtotelẽ diligentibus, ſine ullo Auguſtini vel Pontificis, vel Concilij, vel Eccleſiæ atteſtatione prolata eſt. Non eſt illa quæ jam ſanctificatis & juſtis *ſubminiſtratione*, hoc eſt, inſpiratione Spiritus ſancti datur: non eſt illa quæ ſanctificatis & juſtis coram Iudicum tribunali poſitis *dabitur*, & *in illa hora* dabitur: non eſt illa qua per ſingulos actus *regimur*: non eſt illa denique quam ſanctificati & juſti tanquam *adjutorium opportunum ſemper*, implorant, ne inferantur in tentationem: non eſt illa quam petunt, ut itinera ſua *dirigantur*, ne ſibi *dominetur* omnis iniquitas, id eſt, concupiſ- D centia, prout hoc ſolet exponere Auguſtinus. Quod ſi illam ſibi jam datam peterent, & cujus uſus juxta Scholaſticos in ſua poteſtate eſt, profectò *fruſtra orantes* dicerent: A *Itinera* mea dirige &c. Nam quid ſtultius, quam illud implorare quod habes in tua poteſtate?

Quapropter cum Auguſtino poſtea non ſufficeret ad veram gratiæ confeſſionem, quod Pelagius poſt iſtud judicium adhuc remiſſionem peccatorum, hoc eſt juſtitiam habitualem, & legem atque doctrinam pro vera Chriſti Eccleſia obtruderet, non eum refutat, quia iſta non influunt in ſingulos actus bonos: iſtud enim & falſum eſt, & non ſufficit: ſed refutat quia hoc dicendo non confitetur, quòd *adjuvemur aliquâ ſubminiſtratione virtutis*; quam ſtatim exponit *inſpirationem dilectionis*, qua Deus *nos adjuvat ut velimus* atque faciamus. Itemque cùm oſtendere vellet etiam Pelagium dicere poſſe, quòd *peccatorum remiſſione lege* atque *doctrina*, per *actus ſingulos adjuvemur*, non ea ſic interpretatur, quòd remiſſio peccati, adeptaque ſcientia in B ſingulis concurrit actibus: ſed exponit per aliquid actuale, quod tunc cùm ſinguli actus fiunt, ſeſe exſerit: *Poteſt huic ſenſui iſta verba*, inquit, *coaptare, dicens; ideo gratiam per ſingulas horas, per ſingula momenta, & per actus ſingulos neceſſariam, ut ſemper in memoria retinentes & reminiſcentes, dimiſſa nobis eſſe peccata, non peccemus ulterius*: Et infra: *Per ſingulos actus neceſſariam nobis eſſe hujuſmodi gratiam, id eſt ut in omni converſatione noſtra intueamur (actu) dominicæ converſationis exemplum.* Et multò pòſt: *Si enim quæras cur dixerit* SEMPER adjuvari liberum arbitrium: *poterit reſpondere quia dictum eſt: Et in lege ejus meditabitur die ac nocte.* Ex quibus vides Auguſtinum, quæcumque tandem gratia obtrudatur, tanquam ad ſingulos actus neceſſaria, non eſſe contentum, ut ſemel data poſtea quoquo modo ſimul in actus cum voluntate influat; ſed aliquod auctuale adjutorium poſtulare; C quod ipſe *ſubminiſtrationem virtutis*, hoc eſt, roboris & *inſpirationem dilectionis*, ad ſingulos actus à Spiritu ſancto ſuppeditandam nuncupat, & actuale eſſe & potentiſſimum tantâ ac toties iteratâ manifeſtatione declarat, ut quomodo habitualis gratiæ adjutorium, alicui in mentem venire poſſit, niſi qui nihil in antiquis legerit, prorſus ignorem. Dicit enim quod Deus per hoc adjutorium [a] *dilectionem inſpirat, ut id quod faciendum eſſe cognoverit, faciat*: quod [b] *donat atque adjuvat ut agamus*: quod [c] *ineffabili cum ſuavitate doctrinam infundit*: quod [d] *internâ atque occultâ mirabili ac ineffabili poteſtate operatur in cordibus hominum bonas voluntates*: quod [e] *velle & operari operatur in nobis*: quod [f] *inſpirationem flagrantiſſimæ & luminoſiſſimæ charitatis impertit.* Et quod ſine tali adjutorio [g] *nihil omninò boni quod ad pietatem pertinet fieri poſſe*, *nemini* qui veraciter gratiam confiteri cupit, *dubitandum* eſt. Nonne ridiculũ D eſt tam perſpicuas gratiæ efficaciſſimæ cõfeſſiones, ad habitus modo mortuo, ut ipſi tradũt, ſeſe habentes], & voluntatis nutui ad amuſſim ſubditos detorquere, ut quoquo modo Ariſtotelica ſpeculatio de habitibus adverſus Apoſtolum,

Lib. de gratia Chriſti cap. 1

Cap. 3. & 5.

Ibid. c. 2.

Cap. 31.

Lib. de gratia Chriſti [a] *Cap. 3.* [b] *Cap. 5.* [c] *Cap. 13.* [d] *Cap. 24.* [e] *Cap. 24.* [f] *Cap. 35.* [g] *Cap. 26.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

ſtolum, Patres, & Concilia prævaleat? Nam quod ipſi ex habitu virtutis opus citra actualis gratiæ motum fieri poſſe ſtatuunt, non ex Scripturis, non ex Patribus, non ex Conciliis, ſed ex ſola philoſophia, Scripturis, Patribus, & Cõciliis reclamãtibus proficiſcitur, quæ non aliud agnoſcunt adjutorium, quam quod juſtiſſimi & quibuſcumque habitibus ornati, ſupplicibus votis aſſiduè poſtulant; ut videlicet bonum, quod noverunt faciant, & ne quid faciant mali, néve in tentationem inducantur. Neſciunt enim iſtud divinæ gratiæ adjutorium, non ad ſupplendos habitus dari, ſed ſive præſentibus ſive abſentibus habitibus perinde eſſe neceſſarium. Datur enim ut adverſus actuales concupiſcentiæ motus, quæ per habitus non compeſcitur, animus cœleſti ſuavitate roboretur, ne voluntas tentationi cedat atque conſentiat: [Ad Gal.] *Caro enim concupiſcit adverſus Spiritum, & Spiritus adverſus carnem, ut non quæcumque volumus illa faciamus.* [B] Vnde & Apoſtolus in illa lucta cum gemitu miſerabili exclamabat: [Rom. 7.] *Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius? Gratia Dei per Ieſum Chriſtum Dominum noſtrum.*

Hanc gratiam ſi quis adhuc dubitet, utrum ad ſingulos actus noſtros, ex Eccleſiæ Catholicæ ſenſu detur, audiat ille ſanctum Hieronymum cum Pelagio diſputantem, ut videat ab eo omnes penitus tergiverſationis anſas amputari. Quid enim cum aliquo colore contradici poteſt, quo minùs Dei auxilium ad ſingulos actus novum ab illo Sancto aſſeratur, quando ad Cteſiphontem dicit: [Hieron. in epiſt. ad Cteſiphont.] *Quam* libertatẽ arbitrij *nos libenter amplectimur, ita dumtaxat ut agamus ſemper gratias largitori, ſciamuſq; nos nihil eſſe, niſi quod donavit, in nobis ipſe ſervaverit, dicente Apoſtolo: Non eſt volentis neque currentis ſed miſerentis Dei. Velle & currere meum eſt: ſed ipſum ſine Dei ſemper auxilio non* [C] *erit meum. Dicit enim idem Apoſtolus: Deus eſt qui operatur in nobis & velle & perficere. Et Salvator in Evangelio: Pater meus uſque modo operatur, & ego operor: ſemper largitor, ſemperque donator eſt. Non mihi ſufficit quod ſemel donavit, niſi ſemper donaverit. Peto ut accipiam, & cum accepero rurſus peto. Avarus ſum ad accipienda beneficia Dei: nec ille deficit in dando, nec ego ſatior in accipiendo. Quanto plus bibero, tanto plus ſitio.* Quid cum aliquo colore & illis ejus verbis contradici poteſt? [Ibidem] *Fraudulenter prætendis ut Dei gratiam ad conditionem hominis referas, & non in ſingulis operibus Dei requiras; ne ſcilicet liberum arbitrium videaris amittere, & cum Dei contemnas adminiculum, hominum quæras auxilia.* Quid item illis? [Ibidem] *Audite quæſo, audite ſacrilegum. Si, inquit, volvere curvare digitum, movere manum, ſedere, ſtare, ambulare, diſcurrere, ſputa iacere, duobus digitis narium purgamenta decutere, relevare alvum, vrinam digerere,* S E M P E R *mihi* [D] *auxilium Dei neceſſarium erit? Audi ingratè imo ſacrilege Apoſtolum prædicantem: ſive manducatis, ſive bibitis, ſive aliud quid agitis, omnia in nomine Domini agite,* tanquam videlicet qui auxi-

[A] lio ſuo adeſt ut iſta agatis quemadmodum oportet. Non enim Hieronymus ibi concurſum generalem ad iſta naturalia probat opera, ſed gratuitum ad illa tanquam opera bona. Nam iſtam ob cauſam etiam Auguſtinus non ſolum ad iſta, ſed ad quælibet opera externa, gratiam poſtulat, ut poſſint opera eſſe bona. Quid & iſtis verbis ejus ſtatim ſubiunctis opponi poteſt: *Iniuriam tibi fieri putas, & deſtrui arbitrij libertatem, ſi ad Deum ſemper auctorem recurras, ſi ex illius pendeas voluntate, & dicas; Oculi mei* S E M P E R *ad Dominum: quoniam ipſe evellet de laqueo pedes meos. Vnde & audes linguâ proferre temerariâ, Vnumquemque arbitrio ſuo regi.* Quis enim ita ſit fatuus, ut per adjutorium habitus, quos ſicut & conſuetudines admittebant libenter, tradebantque Pelagiani, libertatem deſtrui ſomniet? Sed hoc eſt quod vehementer [B] abhorrebant, quod conceſſâ ſemel homini liberâ volendi quidlibet agendique poteſtate, hoc ipſum exequi non poſſet, niſi per ſingulos actus & momenta divino auxilio juvaretur. Sic enim & Hieronymus & Pelagius & Auguſtinus diſertis verbis frequenter exponunt. Nam in eadem epiſtola ſanctus Hieronymus: *Ipſum liberum ut diximus arbitrium* [In epiſt. ad Cteſiphont.] *Dei nititur auxilio, illiuſque per ſingula ope indiget: quod vos non vultis: ſed id vultis, ut qui ſemel habet liberum arbitrium Deo adiutore non egeat.* Et libro primo dialogorum ſic Hieronymus ex hæretico quærit: *Sed quæro hoc ipſum, quod* [Lib. 1. dialog. adverſus Pelag. initio] *Dei aſſeris gratiæ, utrum ad conditionis referas beneficium; an in ſingulis rebus putes eſſe, quas gerimus, ut ſcilicet illius in omnibus utamur auxilio; an ſemel ab eo liberi arbitrij conditi, noſtrâ voluntate vel viribus agamus quod volumus? Novi enim pleroſque veſtrum, ita ad Dei cuncta referre gratiam, ut non in partibus, ſed in genere,* [C] *hoc eſt nequaquam in ſingulis rebus, ſed in conditione arbitrij intelligant poteſtatem.* Et paulò pòſt ita inducitur Pelagius loquens: *Si in ſingulis rebus quas gerimus, Dei utendum eſt adiutorio, ergo & calamum temperare ad ſcribendum, & temperatum pumice terere, manumque aptare litteris, tacere, loqui, ſedere, ſtare, flere, videre, & cætera huiuſmodi niſi Deus iuverit, non poterimus.* Quod item, ut ante diximus, intelligitur de iſtis tanquam operibus bonis. Nam ſtatim inferius additur: *Si enim abſque Deo, & niſi per ſingula ille me iuverit, nihil poſſum agere, nec pro bonis me iuſtè operibus coronabit, nec affliget pro malis; ſed in utroque ſuum vel recipiet, vel damnabit auxilium.* Nempe quia ſi dederit, facio, ſi non dederit, prætermitto. Et rurſum inferius: *Si in omnibus ille cooperatur, non eſt meum, ſed eius qui adiuvat, imò qui in me cooperatur, præſertim cum abſque eo facere nihil poſſim.* Et paucis interjectis iterum: *Mihi autem nullus auferre po-* [D] *terit*, diſputando, *liberi arbitrij poteſtatem, ne ſi in operibus meis Deus adiutor extiterit, non mihi debeatur merces, ſed ei qui in me operatus eſt.* Simili modo ratiocinatur Celeſtius apud Auguſtinum: Cùm enim negaſſet *gratiam Dei ad ſingulos*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

los actus dari, ſic argumentando ſubjungit: *Propterea & ipſa gratia in mea voluntate poſita eſt, ſive dignus fierem ſive indignus. Si enim per gratiam omnia facimus, quando vincimur à peccato, non nos vincimur, ſed Dei gratia, quæ voluit nos adjuvare omnimodo, & non potuit.* Et iterum ait: *Si gratia Dei eſt, quando vincimus peccata, ergo ipſe eſt in culpa, quando à peccato vincimur, quia omninò cuſtodire nos aut non potuit aut noluit.* Et aliquot capitibus interpoſitis, ſic Celeſtius eâdem de re argumentatur: *Non eſſe liberum arbitrium ſi Dei indigeat auxilio: quoniam in propriâ voluntate habet unuſquiſque aut facere aliquid aut non facere.* Et iterum: *Victoriam noſtram non ex Dei eſſe adjutorio, ſed ex libero arbitrio. Quod inferre dictus eſt his verbis: Noſtra eſt victoria, quoniam propria voluntate arma ſuſcepimus: ſicut è contrario noſtrum eſt, quando vincimur, quoniam armari propriâ voluntate contempſimus.* Adverſus iſtas & iſtiuſmodi ratiocinationes Pelagianas, ita concludit ſanctus Hieronymus in eo quem ſupra citavimus loco: *Ergò ut dixi, non debeo à Deo per ſingula auxilium deprecari, quod ſemel meo datum eſt judicio.* Et non multò pòſt: *Scilicet nunc mihi Scripturarum teſtimonia replicanda ſunt, quomodo per ſingula, Dei à Sanctis flagitetur auxilium, & in ſingulis operibus ſuis illo adjutore & protectore uti deſiderent. Lege totum Pſalterium, omnes Sanctorum voces, nihil erit niſi ad Deum in cunctis operibus deprecatio.* Non arbitror eſſe operoſiore diſſertatione, ſed ſolum lectione atque attentione opus ad intelligendum, quid in hujuſmodi verbis & Hieronymus, Auguſtinus atque Pelagiani velint, vel quomodo in ſingulis operibus Dei gratiam adjutricem negent aut poſtulent. Etenim per ſe res ipſa clamat, non agi de aliquo Dei per habitus ſemel datos manenteſque adjutorio, ſed de illo quod per ſingulos actus novum à Sanctis poſcitur, novumque datur à Deo.

Lib. de geſtis Pelag. c. 14.
Lib. de geſtis Pelag. c. 18.
Lib. 1. dialog.
Ibid.

Quid enim eſt manifeſtius, quam non ſemel datum ſed novum & actuale eſſe adjutorium cujus Deus *ſemper largitor* eſſe debeat *ſemperque donator*? Ad quod *non ſufficit quod ſemel donavit, niſi ſemper donaverit?* Ratione cujus Chriſtus dicebat, *Pater meus uſque modo operatur, & ego operor?* Ratione cujus Deus *non deficit in dando, nec nos ſatiamur in accipiendo?* Quid evidentius, quam non eſſe ſemel datum habitus vel aliud quodvis adjutorium, ſed quod in ſingulis actibus novum datur: quod nos *petimus ut accipiamus, & cum acceperimus rurſus petimus*: propter quod impetrandum *ad Deum ſemper auctorem recurrimus*, & ex *illius voluntate pendemus?* Propter quod *oculi noſtri ſemper ad Dominum*; quod *per ſingula à Sanctis flagitatur*, per quod *in ſingulis operibus ſuis uti Deo adjutore & protectore deſiderant*: denique propter quod impetrandum *omnes Sanctorum voces nihil ſunt, niſi ad Deum in cunctis operibus deprecatio?* Quid ſtultius quam ita delirare, ut propter adjutoriũ habitus *libertas arbitrij deſtruatur?* Nonne Philoſophi omnes, imò omnes homines, quibus eſt mens duntaxat ſana in corpore ſano, intelligũt habitus non minùs virtutum quam vitiorum eſſe pleniſſimè ſubjectos libertati, ut ijs utantur & non utantur quando volunt? Quid furioſius aliquis phreneſi correptus ſomniaverit, quam ſi Deus per habitum aliquem nos adjuverit, *non nos ſed Dei auxilium pro operibus coronandum aut damnandum ſit*: non *nobis ſed Deo merces debeatur*: non *nos vinci ſed gratiam Dei: Deum in culpa eſſe quando vincimur*. Nonne manifeſtum eſt, homines habitu vitioſo præditos peccare cùm volunt, non peccare ſi nolunt? Nonne juſtus habitu virtutis inſtructus, dormit ut libet, vigilat ut libet, ceſſat & operatur ut libet? Imò, nonne ipſimet Pelagiani profitentur noſtram eſſe victoriam, quia *propria voluntate arma ſuſcipimus*; ſicut *noſtrum eſſe quando vincimur, quoniam armari propriâ voluntate contempſimus?* Nimirum ut rudiſſimus quiſque intelligeret, non eos etiam arma divinitus ad pugnandum ſuppeditanda reſpuere, dummodo illorum, ſicut armorum, uſus & non uſus in eorum poteſtate & propriâ voluntate remaneret. Adjutorium igitur iſtud actuale reſpuebant, quod Sanctus Auguſtinus & Eccleſia prædicat: per quod videlicet Deus non exſpectat ut homo velut habitu utendo velit, ſed in ipſa humana voluntate operatur ut velit & operetur; quod in ſingulis operibus à Sanctis poſcitur; quod ſi defuerit, nec velle bonum poteſt aut facere: denique quod Deus velut gratuitum donum ſuum, donat aut neget quibus vult & quando vult. Hoc enim ex multis capitibus, ut alibi declaravimus, videbatur habere magnas cum libertate repugnantias.

CAPUT